

REDACTIA

Deak Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL

pe un an .. 20 cor.

pe jumătate an .. 10 "

pe 1 lună .. 2 "

Artă de Duminică pe ar 4

coroane.

pentru România și America

10 coroane.

pentru România și străinătate

umerii de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deak Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un sir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscripte nu se
inapoiază.

Telefon oraș și comitat 502

Nedumerirea lor.

De dr. Dionisie Stoica.

Deputații nostri sunt trimiși din partea deputaților șovinisti uneori în România, alteori acasă — și nu mai încetează de a proba să-i tachineze și terorizeze cu fel de fel de certipuri și absurdități.

Până când românii erau aderenți ai pașivității, mereu îi chemau dumnialor în cameră, și acolo să se plângă împotriva nedreptăților. Astăzi, când harnicii nostri luptători dau pe față toate uneltirile, în neputința lor de a se apăra cu argumente plausible, șovinistii îi trimit pe ai nostri în România, pentru motivul, că ar conspira cu regatul român, și acasă, pentru că nu vreau să asculte justețele lor pretensiuni, pe cari le cer în numele multor milioane de ființe nedreptățite.

E cunoscută politica șovinistă maghiară de 30—40 de ani încoace, înșiși stăpânii nostri își cunosc păcatele comise față de naționalități și cu toate acestea *Andrássy* se nedumerit, se crucește și nu poate pricepe, că naționalitățile pentru ce nu au simpatie față de guvern și nu urmează politica acestuia!?

Corul politicianilor șovinisti întreabă cu multă îndrăzneală, că românii din Ungaria de ce n'au cântat *imnul maghiar* la expoziția din București, câtă vreme românii n'au cântat pe cel turcesc!? Și nu se întreabă acești eroi legendari, că oare de ce nu cântă »himnului« românii din Ungaria nici la ei acasă!?

E prea mare ipocrizia și îndrăsneala acestor oameni, dacă nu se rușinează a pretinde naționalităților, să fie cu alipire și simpatie față de ei. Și un câne se depărtează de tine, dacă-l tratezi neomenește.

Și aici zace marea greutate a realizării unei bune înțelegeri și păci în actuala anomalie politică dela noi. Naționalitățile n'au avut din partea guvernelor maghiare, decât șicane, neajunsuri, suferințe și torturi, toate pentru simplul motiv, că n'au putut și n'au voit să renunțe la caracterul lor etnic, la ființa lor națională.

Naționalitățile n'au voit și nu voiesc, decât să aibă asigurate toate drepturile cetățenești și posibilitatea de a propăși economic și culturalicește pentru binele propriu și pentru binele țării.

Cum însă o națiune nu se poate desvolta pe terenul cultural, decât numai în felul său de a cugeta și de a fi, și cum ungurii nu pot pricepe acest rudimentar adevăr istoric și sociologic — a fost fatal să-și ia începutul pentru naționalități acel izvor nesfârșit de urgie, care să le facă să-și piardă toată încrederea în dreptatea, pe care sunt capabile s'o servească guvernele ungare.

Naționalitățile au fost și sunt totdeauna pătrunse de patriotism și românul își iubeste cu mult mai mult glia, decât să se despartă de ea (deși mizeria și ocrotirea guvernelor pe mulți îi forțează să ia acum drumul spre America), iar deputații nostri știu înfrunța vehemența șovinistă cu mult mai multă bărbăție, decât să plece acasă.

Cum ne-am putut împotrivi neajunsurilor până acuma, de aci înainte le vom face

față cu mai multă hotărîre, căci va trebui în cele din urmă, să triumfeze dreptul și dreptatea.

Șovinistii în loc să fie nedumeriți în ipocrizia lor, și în loc să pretindă lucruri imposibile dela naționalități, mai bine să rezoneze și să-și dea seama obiectiv asupra situației. Căci pentru ei, dacă sunt echitabili și dacă într'adevăr vreau binele țării și-al cetățenilor, nu e lucru mai ușor pe lume, decât să le facă pe naționalități, să simpatizeze cu ei.

Sistate odată șicanele pentru naționalități, asigurate și pentru ele toate drepturile cetățenești și libertatea culturală — ca prin minune ar încetă toate nemulțumirile și Ungarie mai unitară, decât în acest caz, n'ar mai exista niciodată.

Dar nu sunt guvernânții oamenii, cari să judece rece și să dorească buna înțelegere a cetățenilor. Și în loc să caute a apropia pe naționalități, le depărtează în ruptul capului prin nesfârșitele terorizări și prin anii de temniță, pe cari îi votează pe sama »agitatorilor« cu o cerească satisfacție.

Și cu toate acestea tot dumnealor sunt ceice nu înțeleg, că de ce naționalitățile nu se topesc de dragoste după ei!?

Au trecut vremurile iobăgiei. Naționalitățile nu mai vreau să poarte jugul și loviturile de bici, fără a-și ridică glasul. Există o dreptate umană, o dreptate istorică și o dreptate națională, cari nu sufăr să fie călcate în picioare.

Și aceste dreptăți mai curând ori mai târziu vor triumfa, fără a mai aștepta recunoașterea lor prin paragrafi de lege.

FOIȚĂ ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

«Faust» în românește.

(Un eveniment literar.)

De Horia Petrea-Petrescu.

Incepem și noi să ne urnim din loc.

Nu mai domnește grozava secetă și supraproducția de spanac literar de acum câțiva ani.

Oamenii citesc, comentează — revistele literare apar tot mai multe — o emulație, să-i zicem nobilă, încolțește, în orașele noastre din Transilvania se citesc autorii cu sfînțenie — dela un timp cu mai multă dragoste, chiar patimă.

Tot mai mult ne încredințăm de adevărul prognozei despre »primăvara literară«.

De fapt, noi n'avem *putință* să ne dăm seama întru toate despre ceace se petrece în sinul literaturii noastre, căci nu suntem stăpâni peste privirea retrospectivă a viitorului istoriograf literar, singurul chemat să judece în merit, dar toate simptomele, cari ni-se arată, sunt îmbucurătoare și prevestitoare de bine.

Un nou pas înspre terenul sănătos de dezvoltare îl facem acum. Incepem să dăm mai mare atenție traducerilor — adevăratelor traduceri. Și

aceasta e un pas sigur spre o evoluție sănătoasă.

Pe lângă lucrările originale — de valoare, singurele menite să dea coloritul și viața unei literaturi naționale, avem trebuință și de traduceri bune. Nu se poate altfel. Așa o au toate popoarele, cari însemnează ceva pe terenul literar. Numai așa se poate facilita dezvoltarea literaturii proprii. Literaturile streine, deci operele clasice străine, traduse sunt altoiul, care nobilitează și ușurează dezvoltarea literaturii respective.

Tema aleasă în foiletonul acesta va fi un exemplu elocuent despre adevărul de mai sus.

»Faust«, tragedia lui Goethe, o avem de aici înaintea și în românește.

În șirul traducerilor din clasici vine și acest corolar, care nu trebuie să lipsească sub nici o condiție.

Cei mai buni ai nostri traduc cu mult succes ce are literatura europeană mai adânc și mai bun. *Coșbuc* cu *Divina Comedia* a lui *Dante*, cu *Aeneida* lui *Virgil*, cu traducerile din Sanscrită (*Sacntala*), *Șt. O. Iosif* cu *Wilhelm Tell*, poeziile lui *Heine*, *Verlaine* și *Ibsen*, în tovarășia lui *D. Anghel*, *G. Murnu* cu *Iliada* lui *Homer* — ca să numesc cele mai bune traduceri ale noastre — contribuiesc din răspuțeri spre dezvoltarea bunului gust în literatura noastră.Se asociază acum și *Ion Gorun*, pseudonimul dui *Alex. Hodoș*, un transilvănean cu care ne putem lăuda.Pe *Ion Gorun* îl cunoșteam până acum din câteva poezii și mai cu seamă schițe pline de viață și cuprinse de o adâncă cugetare filozofică — o caracteristică, care diferă mult de a celorlalți scriitori români. Fraza dsale ne părea mai frământată, mai gândită, decât la mulți alții și — deși ne izbea câte odată forma poate prea bruscă, în care era îmbrăcată o idee — știam prețui ideea, de dragul căreia s'a sacrificat o parte din frumusețea expunerii. Domnul *Hodoș* este o individualitate, cu toate elementele ei constitutive independente — asta am știut-o dela primul volum de schițe intitulat »Alb și negru« și o știm și mai bine acum, în urma dovezilor, pe cari ne aduce.Chiar numai faptul, că s'a apucat să traducă pe *Faust* în românește îi asigură un merit nepertor în literatura noastră.Era timpul suprem să ne avem și noi această perlă literară. Ceea-ce s'a tradus din *Faust*, fragmentele din partea întâi, publicate în »Convorbiri literare« de *V. Pogor* (a. 13 și 14), nu poate fi luat în considerare, fiind încercări laudabile, dar pentru noi fără valoare mai mare literară.) Dacă permiteți o comparație, l-aș numi *Max Klinger* al condeiului.

Telefon 561.

Telefon 561.

Magyar Benoid-gáz
Részvényársaság.

Arad, Pécskai ut 13|14.

Fără acitelin! Ori ce primejdie eschisă! Cea mai simplă manuară! Epistole de recunoștință din patrie și străinătate. Patente din patrie și străinătate. Nenumărate premieri. Cei interesați primesc deslușiri detaliate.

Prospect gratuit, fără nici un contract.

Pentru castele, vile, sanatoare, spitale, hotel, fabrici, laboratoare, gări, casarme, biserici, școli, comune și orașe mici, cea mai ieftină iluminare e ceea-ce se poate face cu gazul *Benoid*. Flacăra ce corăspunde la 50 lumini costă pe oră numai 1-6 filleri.

Scandal mare în Dietă.

Interpelarea dlui dr. Vlad. — Burdia cumpără „Poporul Român“. — Serviciile josnice. — Magistratura în politica

Budapesta, 17 Dec.

În ședința de azi dl Vlad a tras masca de pe guvern, l-a dat gata pe Burdea și a arătat în toată goliiciunea pe Polónyi, dovedind cum s'a folosit de magistratură pentru interese politice.

Iată vorbirea dlui Vlad.

Dr. Aurel Vlad: Domnilor deputați! Votarea indemnității fiind o chestiune de încredere, va trebui să mă ocup de ea din punctul acesta de vedere. Declar deci din capul locului, că neavând nici eu nici prietenii mei încredere în guvern, răspingem proiectul. (Mișcare).

Dlor, guvernul a primit însărcinarea de a repara continuitatea legilor și a dreptului. Vedem însă, că el continuă înainte cu violarea dreptului și cu călcarea legilor, încât nu putem avea încredere în respectul lui de legi. Dlor, dl ministru de interne a spus, că va mulțami popoarele nemaghiare, dar va prigoni în chip neinduplecat pe agitatori. (Așa-i!)

Credeți că ne speriați cu astfel de amenințări? Nici decum. Ba chiar îndrăznesc să afirm, că guvernul nu-i în stare să mulțamească poporul, căci el este un guvern aristocrat. Un astfel de guvern nu va putea să mulțamească dorințele mulțimei. Mai curând vom putea mulțumi noi poporul cu politica noastră radicală democrată. În zadar roștiți, dlor miniștri, discursuri frumoase și în zadar veți spune, că temeți poporul cel pacinic de agitatori. Poporul «pacinic» vede că la colonizări, mai cu seamă în comitatele Caraș-Severin și Timișului, îi luați pășunile și pământul și-l dați coloniștilor străini.

Într'o interpelare precedentă am afirmat, că dl ministru al justiției întrebuințează magistratura pentru scopuri politice. Dl ministru al justiției mi-a răspuns într'un ton îngâmfat, iar dl prim-ministru a tăgăduit, spunând, că am atins în mod bădăran reputația politică a unor oameni cinstiți. Dânsul ar face bine să măture la ușa sa proprie.

După ce face istoricul improcesurii dlui Birăuțiu și cum dl Polónyi nu l-a scăpat decât după intervenirea dlui Burdea, urmează:

Când ne gândim, că aproape toate popoarele Europei se pot lăuda cu zeci de traduceri din F. (englezii au 163, francezii 65*), și ne dăm seamă, că abea acum ni s'a prilejit și nouă această sărbătoare sufletească — bucuria noastră este cu atât mai mare.

A traduce — nu-i lucru ușor: o știm cu toții. A traduce însă pe »Faust«, frazele scurte, lapidare, din scenele cu strigoi, din noaptea Valpurgiei, expresiile filozofice, cărora de cele mai multe ori nu le găsești echivalente potrivite în românește — a cisela limba noastră, ca, pe lângă redarea fidelă a frazei, să aibă și ritmul și chiar rima aproape identică cu originalul — este o muncă de Sysif. Și munca aceasta a îndeplinit-o dl Hodoș.

Ce sunt zece pagini traduse din Turgenjeff sau chiar din Maupassant față de zece rânduri din Faust! Numai acela, care a încercat vreodată în viață să redea, chiar și numai palid, o poezie din Heine, din Lenau, din Verlaine sau din ori-care poet de seamă și care a fost cuprins de desnădejdea amară: »nu am dreptate, lipsește duhul originalului și ușurătatea și farmecul, care planează peste întreg«, numai acela poate aprecia munca dlui Hodoș.

Pentru aceia, cari cunosc importanța lui Faust, nu mai e lipsă de nici o îmbărbătare ca să se intereseze de această traducere. Literatura specială referitoare la această operă reprezentativă a geniului lui Goethe — căci Faust este un comentariu plauzibil a vieții lui Goethe — este atât de bogată, încât abea și-ar ajunge o viață de om ca să o cetești întreagă. Iată cum se ex-

*) Hocdeke, Grundriss vol. IV (I).

Sa întâmplat însă că dl Constantin Burdea (*Voci: Burdea Szilárd!*), Constantin Burdea, (*Voci: Szilárd! Dr. Al. Vaida: Fie și Szilárd!*) a dat târcoale acestui om și i-a propus să-l primească tovarăș la tipografie. (*Voci: Dovedește*). Am documente și acte la mână și dovedesc. Dl Burdea i-a făgăduit în schimb că va casa procesele și-i va da o sumă de cumpărare de 14000 cor. și o subvenție anuală de 10000 cor. El a predat 9910 cor. redactorului.

Îndată ce a încheiat Burdea cu dânsul contractul a zis, acesta e redactorul nostru și a dat o rugare ministrului ca procesele să fie casate zicând cum putem noi proceda cu omul acesta, care e omul nostru? Și îndrădevăr procurorul a primit ordin, ca să caseze procesele, ceea-ce de fapt s'a și întâmplat la pertractare. Cred, dlor că justiția și prigonirea prin procese politice încă nu se pot întrebuința, ca să punem revolverul la pieptul cuiva, ca prin bani și alte promisiuni să mituim pe respectivul, pentru ca să-și schimbe convingerea sa individuală.

Molnár Albert: Să reziste! (Sgomot).

Aurel Vlad: Că aceasta s'a întâmplat de fapt așa, că ziarul acesta, a cărui cauție am depus-o eu însu-mi și încă și acum e depusă pe numele meu...

O voce în dreapta: Așa! Apoi asta te doare!

Aurel Vlad... a fost câștigat de fapt pentru politica guvernului, pentru dovedirea acestui fapt mă provoc la scrisorile scrise cu mâna proprie ale lui Const. Burdia, dintre cari într'una — românește — e scris, că (cetește) «am fost la A. — aceasta e Ábrányi Kornel — mi-a pus la dispoziție partea întâi a subvenției». Aceasta a amintit-o în scrisoare sa din 3 August. Iar într'o epistolă de mai târziu zice Burdia următoarele: »M'am informat Duminecă în Budapesta, că subvenția aceasta se poate ridică, care și-s'a pus în vedere, și 'ți voi preda-o«.

Ce-a promis Cost. Burdia, cum a abătut de pe calea sa pe acest om? I-a zis nu trebuie să te schimbi, ai să fii numai nițel mai moderat; cu mijloace mai moderate vom obține rezultate mai mari (Strigăte în stânga: Aceasta e adevărat).

Eu însu-mi recunosc, lucrul acesta, dar nu cu mijloace de cari se folosește Burdia, sau prin

primă un comentator — profesorul american *Boysen* — despre Faust:

»Valoarea principală etică a lui Faust residă în importanța lui simbolică, care e tipică pentru sprijinul și tendința timpurilor celor nouă; ceea-ce s'a cristalizat în suspinele pătimase, în scrutările și desperarea acestui spirit prometeic, e cea mai specifică esență a secolului«. (Comentar la F. de Goethe) Ceea-ce a plămădit Goethe timp de aproape 60 de ani, de pe când era în Frankfurt, ca tânăr până în Italia, în grădina Villei Borghese, până în Weimar, ca digitar cu renume europeană, a fost vrednic de marele geniu. Cu toate că dânsul se exprimă odată: »Es hat wohl einen Anfang, hat ein Ende, allein ein Ganzes ist es nicht«, ideile, frământările sufletului lui Faust redat în atâtea forme și atât de splendid, sunt peatră fundamentală a literaturilor lumii.

Și de aceea să ne bucurăm, că ne este dat să avem acest mărgăritar și în literatura noastră, să fericim momentul că și aceia, cari nu știu limbi străine, au puțința să guste frumusețile lui Faust. Cine a cetit pe Faust cu atențiune, cu toată inima, s'a elevat sufletește, cine l-a cetit și recetit și-a câștigat o comoară prețioasă, nestimată, peste care e stăpân neșăr murit.

Un lucru putea să-l facă dl Hodoș — să adaugă un mic comentariu de maximum 10 pagini — la sfârșitul volumului, un mic indice a cuvintelor mai necunoscute la noi, ca spre pildă — Baubo, adept, dies irae, encheiresis naturae, pentagrama, famulus, Incubus cobold, Lilit, Nostradamus, Nunta lui Oberon și a Titaniei, Proctofantasmist, șolast, noaptea Valpurgiei ș. a. — ca astfel textul să fie cu atât mai bine înțeles

mijlocirea sa, guvernul. Eu conced: dacă voim să ne înțelegem trebuie și noi și D-Voastră să lucrăm cu mijloace mai moderate, dar nu prin mituire și corupție, căci prin aceasta nu vom rezolva nici odată chestiunea.

A zis deci Burdia, că nu trebuie să se schimbe ci numai de formă să scrie mai moderat și bietul om care a stat naintea pedepsei maximele trei procese, care ar fi ajuns în ruină materială dacă s'ar fi aplicat pedeapsa, s'a prins în joc și consilierul acela de curte, *acel pezevenchi politic* (keritő) a zis... (Mare sgomot și mișcare. Strigăte în stânga. La ordine! La ordine. Trebuie chemat la ordine).

Nagy György: Titlurile proprii le aplică la alții. (Sgomot).

Președintele (Sunând): Pentru expresiunea nepotrivită în parlamentul acesta și care bănuiește fără temei pe un deputat, te chem la ordine. Dacă urmați și mai departe așa, vă retrag cuvântul (Aprobări). Scaunul prezidențial îl ocupă Rakowsky).

Aurel Vlad: Cu un cuvânt a zis, că nici n'are nevoie să îndeplinească *servicii politice prea josnice*. Urmarea a fost, că Burdia, care se da de omul intim al ministrului de interne *Andrássy* și îi e mâna dreaptă în chestiile naționalităților, i-a dat îndrumare redactorului, ca șef redactorului său, ca după-ce atât mandatul din Lugoj cât și cel din Bocșa va fi nimicit — se vede că dl Burdia a știut bine, ce va face judecătoria — trebuie să agite pentru *Weisz Gyula*. Aici e o altă scrisoare a lui Burdia, în care îi dă de știre dlui redactor, că va fi citat telegrafic la Lugoj, ca martor în cauza petiției date contra mandatului de acolo; »nainte de a pleca acolo ca martor, zice — vino mai întâi la mine, ca să ne vorbim. Cu un cuvânt, Burdia îi dă ordin. Aici e epistola scrisă cu mâna-i proprie, în care între altele somează, să facă mărturisiri după placul lui Burdia. (Se naște zgomot în jurul frazei »să ne vorbim«; se pune la îndoială că fraza aceasta are adevă înțelesul de *confătuire*).

Zakariás János: Aceea înseamnă? (Sgomot).

Preș. (Sunând): Vă rog să nu Vă ocupați de discuții filologice, la ordinea zilei e indemnitatea.

și din partea aceluia, care nu citește comentariul estinse, unde se află espicările, pe care trebuie să le știe cetitorul.

Mai mult ca sigur, că acest dicționar va urma când va apărea partea și 2-a a traducerii. *Publicul* nostru să pretindă numai și se vor găsi oamenii, cari vor traduce cu timpul chiar și un comentariu, cum e d. e. micul dar excelentul comentariu a lui *Boysen*, profesor la universitatea din Itaca în America, căci pentru studiile serioase depuse în volume întregi ale profesorilor *Minor*, *Vischer*, *Kuno Fischer* *Loeper* sau *Erich Schmidt* nu cred să se afle atâția cetitori, deocamdată, ca să aibă de vânzare o traducere românească.

Dacă voiu spune, că traducerea e congenială nu îmi veți da crezare. Nici nu se poate susține așa ceva. Dar, că e bună, că e răușită, că merită laudele cele mai mari ce se pot aduce unui traducător al lui Faust, asta e clar.

Domnul Hodoș are darul de a se ști exprima cu o ușurătate de admirat. Nu credeam că limba noastră să fie atât de mlădioasă.

Ascultați »Meine Ruh ist hin,
Mein Herz ist schiser,«

celebra romanță, pe care o cântă Greta torcând:

»Gândul m'apasă
Mi-e inima grea;
S'a dus de-acuma
Liniștea mea.

Când el nu-i cu mine,
Mi-e casa mormânt,
Mi-e lumea amară
Și tot pe pământ.

Dr. Aurel Vlad: Cred că știu mai bine românește decât dl Zakariás. Atunci omul acesta a băgat de seamă pe ce cale vrea să-l momească Burdia. Căci i-a cerut niște servicii necinstite. Faptul că procesele cari întâi au fost menținute, iar pe urmă după ce dl Burdia cumpărase foaia, procesele au fost casate, faptul acesta dovedește limpede că dl ministru a întreprins magistratura pentru scopuri politice. (Așa-i! pe băncile naționaliste).

Mai de mult astfel de lucruri, ca un ziar să fie cumpărat de un deputat, un membru însemnat al guvernului, nu s'au pomenit. După cele spuse de mine vă veți fi convins, că nici mandatele din chestiune nu vor fi judecate și validate după dreptate, cel puțin aceasta se pare după documentele citite.

Zakariás János: Nu bănuți curtea dinainte.

Vlad: Dl Burdia a făcut lucrul acesta. Acesta-l un lucru imoral din partea unui deputat și consilier de curte.

Sunt curios cum îl vor executa deputații guvernamentali cari țin mult la morală și între cari mulți sunt membri în cazinul național. (Sgomot). Am depus eu cauția acestui ziar și cred că o astfel de încercare de-a murdări reputația unui ziar... (Sgomot). Vă pot citi și contractul!

Președintele: Vă rog să vorbiți la obiect.

Vlad: Nu-l citesc. Dar reputația guvernului este interesată. (Voci: Guvernul nu se teme!) Nu zic guvernul întreg. Dar dl Burdia s'a dat drept omul guvernului și a făgăduit o subvenție, iar dl ministru de justiție a casat procesele, deci guvernul are legături cu această afacere. Cred că nu putem lungea ușor peste o astfel de afacere. Propun deci ca guvernul să depună toate actele referitoare la această afacere pe masa camerei. (Contra-ziceri.) Cred că pe calea asta chestia națională nu poate fi dezlegată. Este ciudat sub guvernul, care proclamă sanarea și curățirea moravurilor publice, să se întâmple astfel de lucruri cari compromit și otrăvesc spiritul public.

Anunț totodată și un caz de incompatibilitate al dlui Burdia, care este și deputat și și președinte al comunității de avere din Caransebeș. Postul acesta din urmă îl pune în situația atârnată de guvern.

Vă rog să luați aceasta la cunoștință.

Resping proiectul. (Aplauze pe băncile naționale.)

Tot în ședința de azi a vorbit și dl dr. Ioan

Suciu, combătând cu energie politică șovinistă a guvernelor maghiare.

D-sa a stăruit îndeosebi asupra prigonirilor la cari sunt expuse zierele românești, ale căror procese politice se judecă la curțile cu *jurafi unguri*.

Arată de asemeni pe larg că parlamentul actual nu este expresiunea voinței poporului, ci reprezintă interesele clasei bogătanilor. Protestează că Ungurii nu se mulțumesc să fie întâi în țară, ci vor să stăpânească asupra celorlalte neamuri.

Ungurii vor să ne ia, a zis, limba, guvernul prigonește pe naționaliști și sprijinește pe renegați. Numai așa un *fost polițist* (Moldován Gergely) a ajuns profesor *universitar* iar un *fost calfă de măcelar* (Burdia), *consilier de curte!*

Rakovszky îl admoniază pentru cuvintele din urmă.

În cuvinte calde arată alipirea poporului român pentru fruntașii săi, dovedind astfel că nu se poate susține — cum a făcut-o Andrassy — că poporul nu urmează politica deputaților săi, ci toți suntem una. Dovadă că guvernul nici nu poate face spărtură între noi.

— Ședința dela 15 Decembrie. —

Deși în discuțiile camerei predomină deputații unguri prin numărul oratorilor, debaterile ei nu ne pot desinteresa. Căci discuția chestiei naționale ajunge tot mai mult pe planul întâi și devine tot mai interesantă dar mai ales sinceră din partea ungarilor. Trebuie să fim mulțumitori deputaților unguri cari cu o sinceritate tot mai mare își spun părerile lor asupra noastră. Toată lumea să va convinge din discursurile lor, că toate frazele despre bunăvoința ungarilor pentru noi sunt niște minciuni și fățarnicii.

În ședința de Sâmbătă 15 Dec. deputatul kossuthist **Nagy György** a zis următoarele: Deputații naționaliști nu reprezintă poporul care-i bun și pacinic, ci sunt niște simpli agitatori cu gura mare cari nu lucră din convingere, ci din egoism. Ei luptă în contra maghiarizării școalelor pentru că dacă

poporul va ajunge să știe ungurește, atunci îl va înțelege și nu va mai asculta pe agitatori. Advocații români jumulesc poporul neștiutor, încât între noi ungurii ei au devenit proverbiali. Povestește cum în comitatul Treiscaunelor un notar român i-a zis la românii cari îi aduseră un caș pentru un contract:

— Ce, trei români, și numai un caș? Mai bine fiecare român cu trei cașuri! (Răsete) (Amintim că în tot comitatul Treiscaunelor nu-i nici un singur notar român. Deci sau dl Nagy minte sau notarul din chestie a fost — ungar. Nota Red.)

La Sângeorz (Sepsi-Szt.-György) catechetul român nu a vrut să facă examenul de religie cu elevii de liceu decât românește (Laudă lui — N. R.) Numai grație energiei profesorilor a făcut examenul ungurește. La expoziția din București, pavilionul românilor din Ungaria a avut inscripția: »Pavilionul românilor de peste hotară«. Ei trebuie să fie cu limba românească dar cu sentimente patriotice.

Dr. Aurel Vlad: Aveți »Lumina!»

Nagy György: Pe harta etnografică dela expoziția din București numele de localități erau românești. Cere pedepsirea făptașilor. Cere să se elimineze cuvântul *român* și să se înlocuiască cu *oláh*, care-i numele adevărat. Cu cuvântul *român* agitatorii vreau să trezească în popor ideea că el este supus român și cetățean al României.

Sziklay Ottó: Cere desființarea tuturor școalelor nemaghiare. Să nu li-se admită decât predarea religiei în limba maternă. Cere destituirea preoților și învățătorilor naționaliști. Deputații naționaliști agită poporul peste măsură. Prin agitația desfășurată de Juriga, slovacii au ajuns să bată pe ungurii cari îndrăznesc să vorbească ungurește. Agitatorii naționaliști trebuie pedepsiți cu închisoare ordinară nu cu închisoare de stat, ca până acuma.

Capu-mi, sârmanul,
Se pierde aiurând,
Mi-se distramă
Mintea, alergând.

Gândul m'apasă
Mi-e inima grea;
S'a dus de acuma
Liniștea mea...«

Sau cetii strofele următoare, când Faust intră în odaie, urmat de Mefistofel, care preschimbă în câine:

»Am părăsit câmpii, coline,
Ce adâncă noapte le-a cuprins,
Și 'n sufletul mai bun din mine
Fioruri sfinte au aprins.
Porniri selbatice adormiră,
Se potoli avântul meu;
Jubirea omului mă 'nspiră
Și dragostea 'n Dumnezeu.

Ah, când în strâmăta ta odaie
Lumini plâpânde-ți reapar,
În piept să 'ncinge o văpaie
Și-ți regăsești inima iar,
Vorbește iarăși mintea clară,
Și re'nfloresc speranță, dor;
Dorești a vieții primăvară,
Dorești al vieților izvor.«

Și astea sunt numai două exemple din eseculenta traducere, bogată în expresii curate românești și colorit fidel după original. Fiindcă este

traducerea atât de bună și fiindcă prevalează tocmai paginile traduse atât de frumos, câteva observări la 2, 3 pasagii.

Versul 317 (ed. jubiliară Cotta — Erich Schmidt).
»Es ist der Mensch so lang er strebt« e prea palid tradus cu!

»Câți năzuiesc — mulți rătăciți!« sau v. 766 (ibid).

»Das Wunder ist des laubens liebtes Kind«, exprimă mai mult decât:

»Și numai ea (minunea) mai naște o minune.«
Intermezzo poate să rămână și românește intermezzo (și nu Intermediu).

Cuhine de vrăjitoare, muștrulești și franțez, (ca să rimeze cu spaniolești și amorez) sunt cuvinte, cari vor trebui evitate.

Ca să nu se pară că observațiile acestea trag în cumpără, să vedeți cum a tradus alte pasagii ajunse vorbe volante.

»Suntem deprinși să-și bată joc ori-cine
De ceea ce nu înțelege el,
Adesea ce-i frumos și ce e bine,
Li cade greu și mărăie rebel...«

Hei, mai la urmă ești — ceea ce ești.
Să-ți pui perucă — ori-cât de 'naltă poți,
La 'ncălțăminte tocure de trei coți,
Și tot vei rămâneă ceea ce ești.«

»E sură... orice teorie
Și-i verde pomul de-aur al vieții.«

»Cu vorbe de minune se discută,
Cu vorbe un sistem se execută,

În vorbe minunat se poate crede,
Din vorbă nici o iotă nu se perde.«

Dar părțile lirice? O adevărată splendoare. Ar crede că sunt scrise în original. O astfel de traducere merită întreagă laudă noastră.

E vorba acuma ca publicul nostru să priceapă din deajuns importanța acestei traduceri și să-i dea posibilitatea să devină o piatră solidă în edificiul culturii noastre. Precum au încetățenit frații Schlegel pe Shakespeare în literatura germană, așa să primim și noi această traducere și să fim siguri că va fi numai înspre binele nostru.

Comentatorul american amintit mai sus mărturisește, că de câte-ori citește monoloagele lui Faust și dialogurile dintre Faust și Mefistofel, de atâtea-ori simte o repulziune lăuntrică când încearcă să se ocupe superficial cu rezolviunile problemelor vitale și de atâtea-ori încearcă să »se scoboare în-suși în mașinăria creațiunii și să observe creațiunea mașinării ascunse.«

Dar Faust nu are merite peritoare numai pentru scrutătorul rece, retras în camera sa de lucru, Faust e un bun comun al tuturor.

Rosegger ne destăinuiește în formă lapidară cât de mare influență a avut Faust asupra spiritului său. »L'am cetit în trei etăți,« ne spune el, »când eram copil, apoi ca tinăr în toată puterea și ca bărbat în vârstă. Ca copil mă interesă figura lui Mefistofel, cu farmecele și transformările sale, ca tinăr mă fântuia pe loc Margareta, cu întreaga atmosfera din jurul ei, ca bărbat m'a încălzit figura lui Faust, cu zbuciumul sufletesc.«

Sufrajul universal în Austria și presa ungurească.

»Bud. Hirlap« se ocupă într'un articol de fond de sufragiu universal în Austria. Lucru ciudat, în vreme-ce toată lumea, chiar și austriacii sunt mulțumiți, ba chiar încântați de noua lor lege electorală, ziarul unguresc caută să găsească cât mai multe pete în această mare reformă de însemnătate epocală pentru toată monarchia, nu numai pentru Austria. Felul cum legea este făcută, zice »B. H.« face iluzorie expresia credincioasă a voinței țării. Stabilitatea de un an a votanților, întocmirea listelor electorale prin autorități, controlarea scrutiniului, toată procedura electorală, apoi validitatea mandatelor prin cameră — toate lucrurile acestea dau o mare largitudine abuzurilor din partea administrației. Pentru aceea, conchide ziarul unguresc, sufragiu universal nu va fi decât o nouă formă în care se va ascunde tot voința împăratului și nu va fi manifestarea liberă și credincioasă a voinței poporului.

Nu voim să luăm apărarea legii și a guvernului austriac, dar ni-se pare foarte ciudat cum un ziar unguresc este atât de îngrijit de libertatea votului în Austria. Dacă aceste temeri, aceste critici pe cari el le face, ar fi întemeiate, desigur cei dintâi cari să le dea glas ar fi fost cei interesați în cauză, adică austriacii. Ei bine, proiectul de lege a fost votat, cum se știe tocmai de partidele cari reprezintă poporul, în frunte cu socialiștii, în vreme-ce partidele reacționare, ca marii moșieri, clericali bătrâni, etc. au făcut cea mai hotărâtă opoziție. De asemenea știe că în camera seniorilor (Herrenhaus), proiectul întâmpină cele mai serioase anevoințe. Cum s'ar putea ca partidele și elementele reacționare, totdeauna pe partea dinastiei, să facă o împotrivire atât de deznădăjduită și fără de rost unei legi menite să întărească puterea lor?

Obiecțiunile făcute de ziarul unguresc acestei legi nu-s însă decât cârteli fără temei. Dar ele sunt minunate de caracteristice

pentru cei-ce le fac. »Wie der Schelm ist, so denkt er«. Abuzurile pe cari le prevede ziarul unguresc nu arată decât felul cum ar pune ei, ungerii, legea în lucrare, dacă ar avea prilejul. Căci aici, ei, fără îndoială, sunt meșteri, sunt tari de tot. Administrația ungurească este neîntrecută în punctul acesta: cum se poate eluda senzul și intențiunea unei legi fără a jigni textul ei? Intre rândurile lui »B. H.« se citește, se simte aproape această plăcere pătimășă a micului suprefect și satrap unger pe care o simte când în fața sa are o lege care se pretează la tot felul de matrapazlăcuri, ca hoțul care simte un mare regret când află un prilej admirabil de-a face ezerciții digitale.

Ei bine domnilor, aflați că nu toți sunt hoți. Ceea-ce deosebește Ungaria de Austria și de apus în general este tocmai acel sfânt *respect de lege* care-i propriu oricărei culturi morale adevărate a unui popor. În Austria drepturile națiunilor sunt pe placul cârmuitorilor sau nu. La noi, legea naționalităților este călcată în picioare și se găsesc ministri cari au cinizmul imoral și revoltător de a mărturisi pe față că nu se respectă și nu se va respecta. Iată ce vă deosebește de apus și ce vă face să fiți totuși în Balcan, deși îl credeți dincolo de granițele acestei țări.

Tot atât de caracteristic este tonul de dispreț cu care vorbește »B. H.« despre ideea fundamentală și marea cucerire care se află la temelie acestei legi: ideea reprezentării naționale. Scopul reformei electorale austriace este de a da fiecărui popor partea de putere politică în stat care i-se cuvine. Firește, »B. H.« găsește iarăși de cârtit. Ea vede în aceasta un pas către federalizarea Austriei și bucătățirea unității statului. Da, pentru că în Austria năzuința tuturor guvernărilor este menținerea și garantarea păcii naționale și nu chimera unei unități naționale nerealizabile. La noi în loc de pace națională, ministri vestesc însă războiul »fără cruțare și fără îndurare«.

La ce capăt vor duce astfel de declarații și provocări?

Vorbirea deputatului V. Goldiș

ținută în ședința dela 13 Decembrie.

(Urmare și fine).

V. Goldiș: On. Dietă! Prima cauză a acestor stări e, că în Ungaria dreptatea nu-i prea iubită. **Somogyi Aladár:** Vorbește numai despre D-ta! (S'auzim! S'auzim!)

Vasile Goldiș: Căci știința e dreptatea, știința-i natură. Cum să iubim deci știința, dacă nu iubim dreptatea? (Sgomot mișcare).

Prezidentul: Liniște, dlor deputați!

Vasile Goldiș: Nu mai zilele trecute am auzit din partea unui om maghiar, care are chemarea să se ocupe cu știința, spunând cu voce tare, că gândul maghiar e mai presus de gândul științific. (Sgomot)

Aceasta-i o propoziție fără înțeles, căci e cu neputință, că gândul maghiar să fie în contradicție cu spiritul științei...

Barabás Béla: Pâinea mai nainte apoi friptura!

Vasile Goldiș... căci aceasta ar fi în contradicție cu dreptatea și cu legile naturii, ce contra legii nu întrebunțează nici un fel de frază.

Arată cum știința în Ungaria nu se poate dezvoltă, căci și tinerimea universitară e eschisă de cerceta universitățile străine. Mișcarea științifică se poate vedea în ziarele periodice. Din datele statistice din 1900 se vede, că în Ungaria erau 598 foi periodice, se înțelege în tot felul de limbi, iar în 1904 în Ungaria veneau din străinătate 1569 foi periodice.

Lengyel Zoltán: Da, în câte un exemplar.

Vasile Goldiș: Atunci nu-i fidel anuarul datelor statistice.

Lengyel Zoltán: Înaintea străinătății, înaintea României voiești să ne presinți, ca pe un popor sdrceanț. (Sgomot)

Prezidentul: Nu intrerupeți pe orator, căci e contra regulamentului.

Lengyel Zoltán: Asta-i denunțare în afară.

Vasile Goldiș: Academia maghiară are chemarea să răspândească știința; dar ni-e cunoscută tuturor, că activitatea acestei academii se mărginește aproape la traduceri din limbi străine. Academia capătă dela stat un ajutor de 90.000 cor. pentru perfecționarea științei, și cred on. Dietă, că dl ministru ar procedea corect, dacă ar face posibil cumva, ca să împrietenească academia maghiară cu știința. (Zgomot)

Spune apoi, că instrucțiunea dela universități lasă mult de dorit. Citește din »Budapesii Hirlap« un articol, în care se spune, că universitatea a ajuns un fel de grad, de unde profesorii încearcă

Câtă dreptate în constatarea aceasta!

Și acuma, dragi cetitori și cetitoare, pe lucru — cetiți din doască 'n doască pe Faust. Fiți siguri că dacă l'ați cetit cu atențiune o să vă treacă pofta să gustați toate fleacurile puerile. O judecată literară stabilită va condamna dela sine operele fără de valoare. Și într'asta va consta și meritul traducerii de față.

Fie care dintre noi va găsi ceva pentru sine, asemenea scriitorului Rosegger în diferitele epoce ale vieții sale și vom binecuvânta momentul când am făcut cunoștință cu această carte — multă-mită traducătorului ei.

P. S. Recenzentul unui ziar cotidian din București pledează pentru o reprezentare a lui »Faust« pe scena teatrului național din București. Excelent — numai Faust are greutăți foarte mari pentru scenă. Chiar și Burgtheaterul din Viena nu s'a putut hotărî decât în timpul din urmă la o reprezentare în întregime a piezei — dar numai cu ajutorul scenei rulante. (Drehbühne). În Germania a apărut de curând un scenariu schimbat a lui Faust, (de prof. Witkowski) care se va pune în practică în curând. Voiu scrie despre rezultat la timpul său. De aceea cred, că reprezentarea lui Faust pe scena din București mai poate să aștepte.

Lipsca, Decembrie.

CORBEIU.

Narațiune istorică de Ioan Slavici.

PARTEA I.

(Urmare).

III. O 'ncercare.

Dimineața barometrul era căzut, higrometrul se pornise spre umăd, munții Hațegului păreau de tot apropiiați, ciorile căraiau mai mult decât de obicei și zburau pe jos, iar dl Corbeiu cosise în luncă trei zile de rând cu câte opt oameni.

»Mare pacoste! — își zicea el neliniștit. — Să-ți lași fânul în bătaia ploii fiindcă se zice, că e sărbătoare.

S'a și înorat după ameză-zi și s'a pornit vântul, dar pe 'nserate norii s'au risipit și dnul Corbeiu, ieșind după cină pe terasă, unde-și luă de obicei, cafeaua, una din slăbiciunile lui, era voios și se plimbă oare-cum ușurel.

Om de statură mai mult decât mijlocie, cu umerii lați și cu capul mare, el călcă rar și cu un fel de sfială, se legăna din când în când în mersul lui și părea încă în toată puterea. Numai văzut din față era cum îl socotia Ana.

Având fruntea înaltă și mult scoasă, fața lată și fălcile ieșite, pelița obrazilor vestedă și întinsă, iar ochii mari, deși nu bulbucați, capul îi părea

încă mai mare și de tot greu. Îi și purtă plecat puțin înainte și clătându-l când se legăna în mersul lui. Mai avea apoi și sprâncene stufoase și încă negre, deși părul îi era mai ales pe la tâmpile de tot cărunț, barba rară și mustața aspră și căzută peste buzele cam cănoase, printre care ieșiau din când în când la iveală niște dinți rari și pe ici pe colo negriți, tot amănunte, care îi dedeau o 'nfățișare oare-cum sperioasă și nu se potriveau cu vocea lui limpede și blândă, câte odată chiar duioasă.

Borbala îi aduse cafeaua și o puse cu băgare de seamă pe mescioara de fier ce se află într'un colț al terasei.

El se uită cu coada ochiului la dânsa.

Se cunoșteau amândoi, și dacă știa dânsa, când are să-i vorbească, știa și dânsul, că ea îi aduce cafeaua numai când are ceva pe inimă.

»Ce e, Barbură?« — o 'ntrebă el în românește, ceea-ce era un semn, că e 'n voia lui cea bună.

»Iacă ți-am adus, Măria Ta, cafeaua, răspunse ea tot românește, ceea-ce deasemenea era un semn, că vreă ceva. Am fost, — urmă apoi peste puțin cam cu jumătate de gură, — azi după prânz, așa ca 'n zi de sărbătoare, prin sat.

Grozavi oameni! — Zău, că ți-e frică să trăiești între dânsii.«

Di Corbeiu se duse la mescioară, puse două

Iconostase noi, precum și renovări după specialitate **Schmidt János,** se execută cu cea mai mare conștiințiozitate la zidaru l de biserici **Budapesta** IX. Soroksári utca 40. Fondată la anul 1888.

și face carieră politică, intrând întâi în Dieta și de acolo se îndreaptă spre ministere, devin secretari de stat ba chiar și ministrii. Invățământul universității trebuie reformat.

După ce cere a treia universitate pentru Arad, trece asupra afacerilor școlilor medii. Rectorul universității din Budapesta, dr. Henrich Gustáv, a declarat în o vorbire, că din școlile medii tinerii ies cu pregătiri atât de slabe, încât nu sunt în stare să-și continue studiile universitare.

Această declarație competentă trebuie să ne pună pe gânduri, și să ne întoarcem privirea asupra învățământului din școlile medii. Să căutăm cauzele. Prima cauză e, că candidatul de profesor nici odată nu învață la universitate, ce ar trebui să propună și cum ar trebui să propună. Eötvös Loránt, profesor universitar a zis, că 90% dintre candidații de profesor ar trebui trântiți, dar sunt necesități să treacă 80% ca să poată îndeplini locurile vacante.

A doua cauză este, lipsa de control a oame-nilor de specialitate. Ce se întâmplă în astfel de împrejurări? Dacă prim-directorul se pricepe la limbi, profesorii de sub stăpânirea sa pun mare pond pe aceste studii, iar față de celelalte nu-și împlinesc datoria, căci ș'asa n'are cine să-i controleze.

A treia cauză e numărul cel mare al elevilor. Nici în o țară maximul pentru o clasă nu e așa mare, ca la noi. Până când în Franța maximul e 40—35—30, până atunci la noi e 60. Se înțelege că între astfel de împrejurări nu poți ajunge la nici un rezultat. Trebuie făcut capăt acestor fări, nu așa însă, că vom înmulți școlile medii, căci acestea deja până acum sunt prea multe, ci trebuie delaturate cauzele, ce determină tinerimea să cerceteze numai gimnaziul. Intre multe cauze locul întâi îl ocupă legea de cva-lificație. Când școala civilă nu cvalifică pentru nimic și când gimnaziul cvalifică pentru ori și ce, e lucru firesc, ca părinții să-și dea copiii în școlile gimnaziale. Eu nu înțeleg însă de ce trebuie să aibă examen de maturitate micii oficianți, când poate să-și facă datoria și atunci, când au terminat școlile civile. (Aprobări).

După ce mai arată și alte cauze, cum d. e. se dă dreptul de voluntar numai celor ce absoalvă gimnaziul, cum studenții sunt prea îngrămădiți cu studiile, căci orele sunt puține, și ei trebuie să învețe acasă, vorbește despre școlile elementare. Atrage atențiunea d-lui ministru asupra unor abuzuri, ce probabil se fac fără știrea lui. Articolul de lege XXVI din 1893 *despre leafa învățătorilor nu e aplicat corăspunzător literilor și spiritului legii*. De un timp ministerul aplică legea așa, că unde este școală de stat, acolo nu dă

nici un ajutor școlii confesionale, ori are nevoie de el ori nu.

Tot așa se aplică rău alineatul 10 din aceea lege. În 1893 s'a staverit venitul ce-l capătă învățătorul dela comunele bisericesti și politice. Dar sunt comune, cari de-atunci au sărăcit și nu pot da învățătorului leafa statorită atunci. Cer deci ajutor dela stat, ce însă nu-l capătă explicându-se fals legea. Atrag atențiunea d-lui ministru asupra acestor lucruri mai mari nedreptăți ce se fac cu darea suplimentară de 5% și cu averea fondului școlar. Legea prescrie, că dacă în o comună confesiunea susține o școală, și dacă pentru susținerea școlii plătește o dare de 5% atunci nu-i ertat să fie îngreunată cu mai multă dare (Citește legea).

Arată cum se face abatere dela această lege și școlile confesionale sunt îngreunate cu dări mari, mai ales unde sunt și școli comunale, căci și darea pentru acestea o plăsc cele confesionale. Aduce o pildă. Parochia gr.-or. română din comuna Toracul-Mare a plătit dela 1889 începând pentru susținerea școlii comunale 15.919 cor. când școlile ei au fost îngreunate cu o dare suplimentară de 20%.

O voce: (Din stânga) Unde-i aceea comună?

Vasile Goldiș: În comitatul Torontal. Tot acolo credincioșii noștri din Valcani contribuiesc cu 30% pentru susținerea școlii comunale, când pentru a lor plătesc 25%. Se înțelege, oamenii cari sunt aplicați acolo, nu cunosc legile. Nimeni nu se interesează și nu știe nimeni, ce nedreptate se face. De-aici provin multele nemulțumiri.

Tot așa se întâmplă și cu fondul școlar. Legea din 1868 spune lămurit, că acolo unde nu este școală comunală sau de stat, acolo venitele din averea fondului se întrebunțează pentru ajutorarea învățătorilor sau școlilor confesionale.

Imi iau voia a atrage atențiunea on. ministru de culte, că aceasta lege în multe locuri nu se execută.

De patru-cinci ani dela multe școli s'au detras dreptul de-a întrebunța averea fondului. Ca să vedeți ce fel de documente reale întrebunțez, amintesc aici, că în comitatul Arad, în comuna Cuvin sau Groși sau Cicir antistia comunală a adus la cunoștiunea comunei bisericesti, că-i detrage întrebunțarea averii fondului. Acesta-i atentat contra intereselor instrucției publice.

Arată apoi că planul de învățământ e rău întocmit, și nu se poate aplica cum trebuie.

Vorbește în sfârșit despre viața religioasă și biserică. Ministrul vede în culori foarte frumoase starea religioasă a țării, când zice, că un creștin trece dela o religie la alta nu pentru că ar fi ne-religios, ci chiar pentru marea lor religiositate

bucățele de zahar în cafea și se uită câțva timp la bășicuțele ce ieșau la suprafață.

Nu știă și nici nu ținea să știe, ce se petrece 'n sat. Nu se 'ndoia, că sunt grozavi oamenii, dar nu dânsa aveă să i-o spună aceasta.

«Ești proastă, — îi zise în unguereasca lui cam pocită. — Oamenii sunt toți la fel, ai noștri ca ai voștri, iar ai voștri ca ori-și-care alții. Nu ne-am apăra cu ziduri de piatră și n'am ținea câni de pază, dacă nu i-am ști cum sunt.»

Borbala dete răsând din cap.

«Astora, — grăi dânsa — nu le pasă, când se îndrăcesc, nici de ziduri, nici de câni. Dau, ca să-l scoată pe Andreiu al lor popă, năvală și 'n apă, și 'n foc.»

Corbeiu își pierdă răbdarea.

El se teme de câni și de pisici și ocoliă pe departe când i-se iviau în cale, n'ar fi intrat odată cu capul în ocolul vitelor când taurul lui nu era bine legat, ba se feriă chiar și de boii lui de jug, căci, de! — nu poți să ști, cum i-se năzarește dobitocului lipsit de judecată. Se temeă dar cu atât mai vârtos de oameni, pe care îi socotiă nu numai răi, ci totodată și plini de viclășug. Tocmai de aceea însă ținea, ca lumea să știe, că nu se teme de nimeni și de nimic și nu putea suferi, ca slugile lui să facă încercarea de a-l speria.

«Să-l aibă — zise el cam aspru — dacă vor, dar pe mine să mă lase 'n pace. Eu de dragul lor n'am să mă căciulesc pe la popimea din Blaj.»

Borbala era foarte mulțumită.

În gândul ei era celălalt, care vorbiă unguerește ca cel mai gureș predicator calvinesc, aveă maniere ca un adevărat nemeș, îi zisese ei «Nagy-sád» ca unei cocoane, o 'ntrebase fel și chip

despre stăpânul ei, ba o rugase să-i facă rost să-l poată vedea pe acesta.

«Așa le-am spus și eu — grăi dânsa. — Cine e, la urma urmelor, Andreiu al lui Ciobanu!? Mai ales când celălalt e om atât de cum se cade, adăogă cu oare-care sfială.

«Care celălalt?» întrecă Corbeiu.

Borbala se uită cam mirată la el.

Nu 'nțelegeă, cum i-s'a putut spune, că stăpânul ei are să-l ceară, când nici nu-l știă măcar.

«A fost — grăi dânsa — azi la biserică unul, care a cântat, cum spun, foarte frumos. Pe acesta îl vreau unii, mulți îl vreau, aproape toți, căci numai puțini țin cu Ciobăneștii.»

«Prea bine! — întâmpină dl Corbeiu. — O să se descurce ei cum vor ști. Fără de popă n'au să rămăie.»

«Ziceă — urmă Borbala tot cam cu sfială — că ar dori foarte mult să vie la Măria Ta să-l vedeți.»

«Cine?» — o 'ntrebă Corbeiu zimbând pe sub mustață.

«Dl Moinea, tinerul, pe care-l vor ceilalți — răspuse Borbala.

«Dar eu nu știu cine e!»

«Tocmai pentru că să-l cunoști.»

Dl Corbeiu se uită lung la ea.

Știa, că dânsa ține să fie socotită stăpână în casă, și nu odată simțise, că ea și știe să învârtă lucrurile așa, că el să-i facă pe voie. Cu atât mai vârtos ținea și el să o pună la locul ei.

«Borbala — îi zise dar apăsând asupra vorbelor. — În lucruri, care nu te privesc, să nu te amesteci. M'ai înțeles!? Mie nu-mi trebuie popă și nu vreau să știu nici de unul, nici de altul.»

(Va urma).

au devenit, bapțiști, nazareni, și membrii alor altfel de secte. Lucrul nu stă așa, aceștia au părăsit religia lor pentru că de fapt, n'au fost religioși. E fapt, că în Ungaria sentimentul religios slăbește zilnic.

Și autoritățile administrative în loc să pună stavilă acestor curente, le dă teren liber. Pretorii și pe notarii credincioșii bisericii noastre îi îndeamnă să treacă la astfel de secte crezând, că dacă se vor lăpăda de religia lor, îi va putea mai ușor direge. (strigăte! Maghiariza!) Nu cred, că guvernul de instrucție publică, ar vrea să maghiarizeze cu forța. E fapt însă, că administrația pe atari oameni îi ia sub oblăduirea sa.

În declarațiile ministrului nicăiri nu se face amintire despre concubinate. E un mare pericol social acesta, doar cel mai primejdios pentru întreagă țară și acesta se lățește mai ales în părțile sudice. E a cеста un rău, cu care trebuie să ne ocupăm și se aflăm modalitățile pentru a-l stărpi, căci demoralizează. Moralitatea să fie baza adevăratului patriotism, a adevăratei iubire de patrie căci iubire de patrie fără moralitate nu poate să existe (Aprobări).

Incurcătura din sânul coaliției.

Scrisoarea confidențială a lui Kossuth a fost o piatră care odată aruncată nu să mai oprește. Sgomotul și senzația ce-o face crește necontentit și urmările ei par a deveni tot mai serioase. La început se credea și să nădăjduia din toate părțile că vre-o declarație, vre-o lămurire din partea lui Kossuth sau a partidului va veni imediat să risipească ori ce bănuială și ori ce nedumerire. Sunt însă trei zile de când afacerea a ajuns în publicitate și nici o declarație sau lămurire nu s'a dat. Kossuth și partidul sunt muți. În astfel de împrejurări, îngrijirea și iritația în sânul celorlalte două partide ale coaliției cresc necontentit. Și totuși, ele ar fi fost foarte gata de-a se liniști. Ori-ce fel de declarație ori ce lămurire, ori cât de goală și slabă le-ar fi mulțumit. Dar ea nu s'a dat și acuma este lucru firesc că senzația, neliniștea și agitația lor ia proporții tot mai mari.

Dintr'odată, fără de veste afacerea asta a venit să turbure armonia ce părea atât de desăvârșită a coaliției. Căci este vorba de lucrul cel mai însemnat pentru un partid: aderenții lui. În realitate dacă partidul andrăssist și cel catolic ar avea rădăcini în țară, ele nu ar avea motiv de a se îngriji în mod serios pentru organizarea partidului Kossuth. În cele din urmă, ori care partid are dreptul de-a se organiza, de-a se închea și de-a-și cuceri aderenți. Acesta nu poate fi un lucru ilegal sau chiar numai imoral. Ba mai mult chiar: partidul andrăssist în timpul din urmă a organizat mai multe cluburi locale prin provincie, fără ca celelalte partide să fi ridicat vre-un cuvânt de protestare.

Pentru ce deci să protestează atât de violent în potrița organizării partidului kossuthist? Nu călcarea pactului este ce-i supără pe andrăssisti și catolici, ci *puterea cuceri-toare atât de mare a ideii kossuthiste* care azi a pătruns în cele mai depărtate și mai adânci straturi ale poporului ungueresc. În celelalte două partide ale coaliției știu prea bine că partidul kossuthist este singurul partid coaliționist cu rădăcini, cu simpatii adânci în sânul poporului ungueresc, că el singur are o viață naturală, vâjnoasă și puternică, în vreme ce celelalte două partide duc o viață factică și sunt susținute mai mult din mila partidului kossuthist și prin faptul că sunt la putere. Pactul de a nu se organiza a fost un motiv de-a imobiliza

partidul kossuthist pentru a-l face nevătă-mător. Ruperea lui prin acest partid ar fi egală cu pierderea ori-cărei influențe a celorlalte două partide.

Stabilim aceasta în interesul adevărului. Căci credem că-i de cea mai mare însemnătate pentru noi faptul că partidul care stăpânește azi sufletele tuturor ungarilor cu voință liberă, este cel kossuthist. Cu cât acest partid va ajunge mai curând să stăpânească mai complect în țară și parlament, cu atât mai curând se va cristaliza definitiv criza cea mare cătră care mergem de atâta timp, și cu atât mai curând vom ajunge la acea răspântie care-i hotărâtoare pentru soarta țării și pentru soarta neamurilor neungurești din ea.

NOUTĂȚI.

ARAD, 18 Decembrie 1906.

— **Din cauza sărbătorii stului Nicolau, numărul proximal ziarului nostru va apărea numai Vineri la prânz.**

— **Congresul liberal.** La congresul liberal care s'a deschis Duminecă în București sub președinția dlui Sturdza, iau parte 154 foști deputați și 94 foști senatori, apoi mulți foști prefecti și primari, precum și alți fruntași ai partidului. În vorbirea sa de deschidere dl Sturdza a accentuat necesitatea organizării în provincie.

— **Hirotonire.** P. S. Sa Episcopul diecezan, a hirotonit întru preot, pe Nestor Popa, ales preot în Tinca, iar întru diacon pe Alexandru Teaha, ales preot în Leasa.

— **Știri literare.** Viitoarele foiletoane din peana colaboratorului nostru Horea Petra-Petrescu: Maxim Gorki, »Dușmanii«, Brătescu-Voinești, Max Klinger, Teatru rusesc.

În curând vom publica o recenziune despre escelenta carte »Din lumea basmelor« de Iuliu T. Mera.

— **Presa din Viena** publică și ea toate amănunțele afacerii dintre dl Birăuțiu și dl Burdia pe d'oparte, pe de altă parte dintre clubul național român și dl Birăuțiu. Noi deși știam toate fazele prin cari a trecut dl Birăuțiu cu ziarul său, n'am socotit de cuviință să publicăm nimic. Țineam să nu ni se poată spune, că ne bucurăm de năcazul ce a dat peste un ziar român. Și dacă mai zilele trecute provocam pe cei în drept să se pronunțe asupra schimbării la față a »Poporului Român« care publica articole și scrisori împotriva fruntașilor români și dată viața noastră națională numai dela descălicarea în arenă a dlui Birăuțiu încoaci, o făceam tocmai pentru ca să se clarifice situația, să se știe că »Pop. Român« în noua sa schimbare nu e aprobat de fruntașii autorizați. O lămurire s'ar fi putut da cu atât mai ales, cu cât și dl Birăuțiu spusese că »negăsind garanție« la deputații noștri, nu le vinde tipografia și ziarul. Aflând garanție la dl Burdia, a vândut dsale ceea-ce avea de vânzare. Știam și de negocierile cu Burdia. Că s'a întors acum și e vesel, că poate vinde foaia sa clubului, cu atât mai bine. Nu-i strică nici dlui Burdia pățania,

Ținem să se fixeze însă, că dl Birăuțiu vânduse dlui Burdia foaia, și numai după-ce i-s'au asigurat avantajii mai multe din partea dlui dr. Vlad, s'a resgândit. Cum va descurca lucrurile cu poliția (care fără îndoială nu o să-i țină parte), se va vedea.

Atitudinea asta, tergiversarea cu Burdia, omul guvernului, se vede că a indignat și pe dl Vlad, căci iată ce scrie »Libertatea« din Orăștie:

»Birăuțiu — scos din politică. Dl Birăuțiu s'a resgândit și decât să se dea de mal cu foaia

sa burdistă, mai bine a vândut'o clubului deputaților noștri, rugându-i să o tipărească tot la el, dl Birăuțiu, se lasă de politică și se retrage de unde a pornit, la cinstita măiestrie de tipograf. Bine a făcut. Că în politică să scrișise rău. *Fusesse cu mult mai tare prins în clește de Burdea decum îl descoperisem noi! Se legase cu contract de el!* Și era să facă o politică păcătoasă prin foaia lui, de era scandal!

»Acum că a vândut'o partidului, bine a făcut. Scapă și el de bancrotarea sigură ce-l aștepta cu vânduta sa foaie, și poporul român de scârba unei desamăgiri urite«.

Iată-l deci pe dl Birăuțiu și ajuns celebru prin presa din Viena și scos din circulație de confrății dela »Libertatea«.

Decât noi așa auzim: partidul tot l'ar fi angajat cu contract.

— **Prelegerile economice în desp. Bistrița** al »Asociației« s'au ținut Duminecă 16 Dec. în Serețel și Galaț sub presiul dlui dr. G. Tripon, conferențiar dl Gavril Hordoan, în Brașfalău-de-sus și Brașfalău-de-jos sub presiul dlui dr. V. Onișor, conferențiar dl Teodor A. Bogdan; Duminecă în 23 Dec. în Ruștior și Sebiș sub presiul dlui dr. D. Loginu, conferențiar d-nii Ioan Bârsan și Gregoriu Romanessi, în Borgo-mijloceni (unde se invită și poporul din Borgo-Rus și Borgo-Joseni) sub presiul dlui dr. V. Pahone, conferențiar dl Teodor A. Bogdan, în Ardan sub presiul dlui Ioan Baciu, conferențiar dl Basiliu Baciu; Duminecă în 30 Decembrie în Budacul-românesc sub presiul dlui Gerasim Domide, conferențiar dl Basil Baciu. Program pentru fiecare prelegere e următorul: 1. Deschiderea prin delegatul comitetului cu o vorbire, în care face istoricul Asociației, arată scopul, însemnătatea ei ca factor pentru cultura poporului nostru, organizația actuală și la sfârșit face apel pentru înființarea unei agenturi în comună; 2. Conferință; 3. Convorbiri practice, ținute de delegat sau altcineva; 4. Organizarea agenturii, înscrierea de membri noi, constituirea și predarea bibliotecii. În fiecare agentură constituită se va da o bibliotecă populară.

— **Politică de Rózsa Sándor!** Sub acest titlu »Gross Österreich« publică în numărul dela 17 Decembrie un articol, arătând ce politică face »cameleonul politic conte Apponyi«. Condamnă în termenii cei mai aspri vorbirea din Dietă, din care se oglindește tendența dușmănoasă față de școlile naționalităților.

— **Ferdinand II-lea.** În Decembrie 8 s'a împlinit jumătate de secol, de când s'a făcut atentatul căruia i-a căzut jertfă regele Ferdinand II-lea, al Siciliei. Cu prilejul marilor serbări militare se întâmplase că regele făcuse inspecție, ca întotdeauna, când se făceau astfel de serbări. Serbările aveau parte caracter bisericesc, parte militar, și regele, care se credea un mare strategic, avea o deosebită plăcere, ca el să comandeze armata lui. Incunjurat de corpul ofiteresc ascultat până la sfârșit slujba dumnezească și când s'a făcut eșirea cu darurile, au ingenunchiat cu toții. După terminarea slujbei, regele Ferdinand al II-lea a ealărit pe lângă șirurile de soldați. De odată se îndreaptă spre vânători, căci vedea un soldat mișcându-se care îi atrase atențiunea. Așa ajunsesse, soldatul impușcă asupra regelui, dar nu nimeri. Fără să-și piardă prezența, scoase sabia și voi să-l străpungă. Regele însă să feri și astfel fu atins numai în partea de jos a piciorului. Soldatul la moment fu desarmat. Era din Calabria și gândul de a ucide pe rege îl preocupă mai de mult. Sub decursul cercetării a spus c'a voit să se răsbune pentru familia sa a cărei avere au confiscat-o în lupta din 1848 și zadarnic au făcut petiție cătră regele, nimic nu li s'a retnapoiat.

Soldatul cu trei zile în urmă a fost spânzurat tot în acel loc, unde încercase atentatul. Când în minutele ultime au întreat de el, că pare-i rău pentru fapta făcută, a răspuns, că-i pare rău că n'a succes atentatul și că acel mișel a rămas cu viață.

Fost-a o conjurație, sau numai un atentat provenit dela un singur om, nu se știe, e știut însă că tot în aceia lună a fost aruncată în aer o magazină cu praf de pușcă dela marginea mării unde se afla corabia cu care avea să călătorească regele bolnav.

La trei săptămâni în urmă aproape de castelul regelui a explodat altă bombă. Regele a scăpat

însă teafăr. Mai mult nu s'a arătat în mijlocul miliției sale. La doi ani în urmă a și murit, pus de boala provenită din atentatul prim.

— **Recvisite școlare,** măpi, globuri, mașine de cumpuș, recvisite fizice și geometrice se pot căpăta la librăria lui Jngusz J. és fia. Arad, st. Weitzer János.

— **Atragem atențiunea asupra anunțului** al Gruner és Varga.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapeșta

Cota oficială pe ziua de 17 Decembrie.

INCHEEREA la 12 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907 (100—kg.)	7.40—7.41
Secară pe 1907	6.57—6.58
Orz pe 1907	7.40—7.41
Cucuruz pe 1907	5.17—5.18

INCHEEREA la 5 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907	7.42—7.43
Secară pe Aprilie 1907	6.59—6.60
Orz pe 1907	7.47—7.48
Cucuruz pe 1907	5.19—5.20

Redactor responsabil Sever Bocu.
Editor-proprietar George Nichin.

A apărut și se află de vânzare la administrația »Tribunei« :

Chestiunea de naționalitate

De Br. Eötvös József,
tradusă de Sever Bocu.

Prețul 2 coroane plus. 10 fileri porto

A apărut și se află de vânzare la administrația »Tribunei«

Românii din Bosnia și Hertegovina trecut și prezent.

Comunicări făcute »Academiei Române« în ședința din Octombrie 1904. Adăugate și întregite de Isidor Ieșuș

Se poate căpăta cu prețul de 1 Cor. 50 fileri

Plus 10 fileri porto.

Cel mai sigur medicament contra tusei, răcelii și răgușelei este

zăharul lui RETHY

o o ce se căpăta în ori-care farmacie. o o

Prețul unui borcan 60 fil. Să se ceară numai zahărul lui Réthy. Cinci flacoane trimite pentru 3 cor. cu porto cu tot.

Pregătitorul RÉTHY BÉLA farmacist, Békéscsaba

S lănină, unsoare
și tot felul de articole
de cârnățarie
pe lângă prețurile cele mai avantajoase
se poate căpăta zilnic în băcănia lui
Garay Károly
Arad, piața Boczkó nr. 2.

MANDL FERENCZ

Vopsitor de metal

ARAD, STRADA BOCZKÓ Nr. 11.

Primește spre eptuire orice lucru ce cade în această bransă, precum căzi pentru scaldă, chiții de scaldă, modile de fier și de lemn, cano, de apă, punerea în aur, marmură și bronzelampelor, picătură de majolica pe lemn și metal. Modernizare în orice valoare în forma cea mai senzatională pe lângă prețuri ieftine și serviciu prompt.

Cuie frig

se încălzească cu
cărbone de cărămidă prusacă

care se capătă numai în ferăria

BERTA TESTVÉREK

ARAD

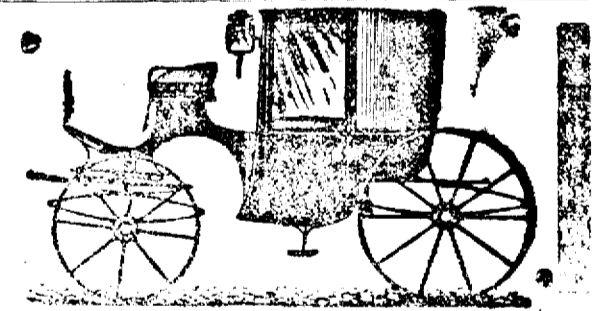
Piața Andrassy nr. 3.

— Telefon 886. —

Tot acolo unicul magazin de grav argintin «VENUS» pentru lustruirea sobelor.

— Mare magazin de patini. —

● În mai multe expoziții premiat cu primele premii. ●

Nr. 11 telef. 439.

Prima fabrică de căruță de pe câmpie.

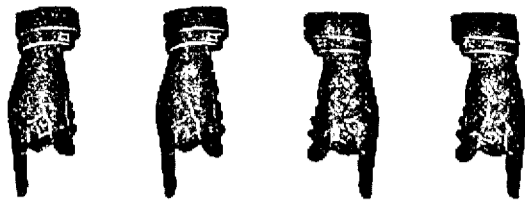
Ij. Hodács János

SZEGED Strada Kistisza nr. 4.
(Urmarea str. Maros)

Magazin mare permanent din diferite
caruță noi domnești

Se pot căpăta pe lângă prețuri foarte
avantajoase

căruțe folosite, în schimb (phaltone cu acoperiș și fără acoperiș, săniile-ect. ect.
Catalogul ilustrat, în cinste și fără portu.

GROSZ NAGY FERENCZ

farmacie și laborator
de articole cosmetice

DEBRECZEN, colțul străzii Șaş

recomandă cele mai renumite medicamente ale sale.

132 de ani cu bun renume!!

Hajdusági
Bajuszpedrő.

Pomadă de mustață
DE HAJDUSÁGI!

Mustața e frumoasă

dacă întrebuințezi

pomada Hajdusági,

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul se vede foarte lute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fill. Prin poștă se trimit numai 3 borcane cu 2-15 Cor. Pe lângă rambursă gratuit.

Mai mulți de o mie de medici renumiți recomandă și comandă pacienților lor

Balzamu reșesc

contra podagrei și a reumei,
recunoscut mai bun medicament de întreaga lume.

O sticlă 2 cor. În provincie 2 cor. 50 fill. 3 sticle 6 cor. 65 fill. pe lângă rambursă gratuit. Medicament îngăduit de către ministrul de interne.

CREMA FÁY. O mare bucurie poate fi pentru dame, că am inventat un medicament, unicul, ce nu-i stricăcios pentru pielea feței.

Știind că toate alifiile de până acum pentru înfrumusețarea feței sunt stricăcioasă, după multă străduință mi-a succedat, se inventez un medicament nestricăcios. Nu conține mercuriu, prin urmare:

Crema Fáy e unica nestricăcioasă contra piștruiilor, jubrililor și alte boale de piele.

Crema Fáy dezlătură ori ce beșicătură, peciugini și ori ce pată.

Crema Fáy face să dispară șbărciturile, fața pielii o face mai fină și mai curată.

Crema Fáy nu conține nici plumb nici mercurul, și astfel nu e stricăcioasă.

Crema Fáy nu conține materii unsuroase, e în formă de spumă, cu miros plăcut și nu face să lucească fața.

Crema Fáy se poate folosi și ziua, deoarece nu conține unsoare și suplinește bine pudra.

Un borcan de CREMA FÁY 1 cor. Săpunul Crema Fáy, regele săpunurilor de toaletă: 1 cor.

Pudra Fáy întrebuințată cu crema cu tot redă feței o culoare frumoasă, purpurie. O cutie 1 cor.

Pentru sulemenirea feței corespund trei culori, de-șchisă nr. 8, roșie nr. 12 și roșie închisă nr. 18, deci la comanda rog să vă provocați la numerii. Acestea alifi sunt atât de naturale, încât ori cine le poate întrebuința fără se observa însă. — Un borcan 4 cor.

Apă de piștrui. Cel mai bun medicament pentru delaturarea a piștruiilor, piștruiilor efect admirabil, căci îndată redă feței culoare curată, și nu-i stricăcios. Prețul unei sticle 1 cor. 20 fill. Săpun de fiară pentru aceasta apă 80 filleri.

Medicament pentru vopsirea părului în culori blond, brunet și negru. Efect la moment. O singură vopsire e îndeajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce-o dorește. Nu înaprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor., ce e de ajuns pe un an întreg.

Picturile Senega pentru piept. (Contra tusei și a astmei.) — Iarna îndeosebi pe vremea, când e noros mulți suferă de tuse, respirație neregulată, astmă, nădușeală etc. Aceste boale îl istonese pe om în un grad, că de multeori abea poate să doarmă, asudă, are dureri de cap, spate. De toate acestea se poate mântui ușor, dacă întrebuințează Picturile Senega pentru piept. Prețul unei sticle 1 cor. 40 fill.

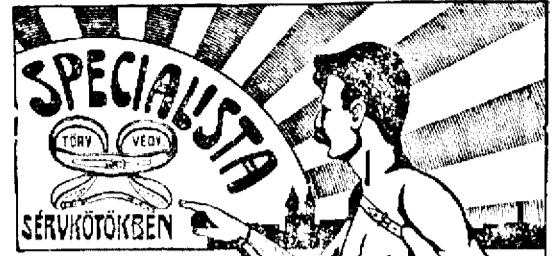
Blenorrhin este cel mai bun medicament pentru boale venerice atât la bărbați cât și la femei. În o săptămână deplină însănătoșare chiar și la morburile vechi. Mare discreție, pe din afară cu inscripție «Coloniale». Prețul unei sticle cu cele necesare ce ajunge se vinde pe femeie sau bărbat, 3 cor. 50 fill.

Pilule Resanguin, unicul medicament în caz de neregularitate periodică, la dureri ascușe și la răceli de acest soi. Înceată durerile, la moment redă sănătatea. — Un borcan 2 coroane.

Picături indiane pentru dinți alui NAGY. Frecând gingivalele cu ele, durerile de dinți provenite din ori ce cauză, ncteează la moment. O sticlă 70 de fill.

FARMACIA
GROSZ NAGY FERENCZ
DEBRECZEN.

La toate comanda le livrarea se face cu reîntoarcerea poștei în întreaga țară.

Pentru cei ce
pățimesc de surpătură

Cea mai nouă inventiune de bandăglu ces. și rez. brevitat pneumatic cu pelottă de caucuc, cel mai perfect în felul seu alui KELETI!

Oprește surpătura cea mai mare și vechie fără de a cauza dureri.

Prețul: pentru o latare 12 coroane, pentru amândoaă laturile 24 coroane.

Mulțime de epistoale recunoscătoare din patrie și străinătate, dela cei mai vestiți medici și profesori.

În institutul meu artistic pentru îndreptarea corpului, ce susțu de 25 ani, pe lângă controlul unui

medic de praxă al orașului Budapesta, să pregătesc pe lângă prețurile cele mai estine, cele mai perfecte instrumente tehnice, ca

picioare și mâni artificiale pentru cel amputați.

Corzete și îndreptătoare pentru cei în creștere strâmbă

Mașini de proptit și umblat pentru cei ce suferă de

dureri de osă, inchiaturi, tuberculoză, boală englezească, reumă și gârbovire.

Lepători pentru pănteco și ciorapi de caucuc pentru cărcoci și convulziuni.

Damele sunt servite de femei.

Seracii, conform înțelegerii, vor plăti în rate.

Cereți gratis și franco catalog provăzut cu peste 3000 figuri.

KELETI J. fabricant de instrumente artistice igienice
BUDAPEST, IV., Koronaherczeg-u. 17—18

(În palatul claustrului ordului monahal «Szervita»).

Fabrica: Bpest, IV. Koronaherczeg-u 14. — Întemeiată 1878.

— Corespondența în limba română. —

**Dacă vrei să cumperi
ghete bune și țititoare**
pe lângă prețuri ieftine

să te adresezi la pantofarul

Czernóczky Mihály

ARAD, str Kossuth nr. 67

care are mare asortiment de gheteghete pregătite de el însuși.

Comande după măsură se fac prompt și ieftin.

P. J.

Avem onoare a anunța prea on. public și mult stimaților noștri mușterii, că din cauza măririi chiricii ne-am mutat prăvălia, care am avut-o mai mult de 25 de ani în Piața Andrassy nr. 20, în palatul Fischer Eliz.

în strada Jozsef főherczeg nr. 11.

casa MULLER (colț cu strada Karolina).

Din cauză, că avem un local închiriat cu mult mai ieftin ca cel de până acum suntem în plăcuta poziție de a servi pe on. noastră cliență cu prețuri și mai convenabile ca până acum.

Atragem atențiunea prea on. public asupra firmei noastre, asortată bogat cu toate cele de lipsă și îl rugăm să ne onoreze cu vizita lui prețioasă și a ne însărcina cu binevoitoarele lui comande și semnăm

cu cea mai mare stimă:

Kilényi G. és T-sa

«La plumbul vânător» — József főhenczeg-ut nr 11.

Telefon 101.

Telefon 101.

Kovács és Polgár

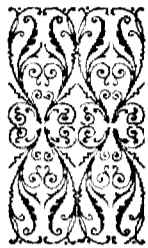
● LUGOS ●

Fabrică de ciment, întreprindere de zidiri de beton și beton de fer.

Fabrica lângă gară. Birou: strada Ilona 2.

Fabrică și ține în magazin

țevi de ciment în toată mărimea pentru traverze, poduri și canale; mai departe șghiaburi (vălai) de ciment de fer pentru comune, domenii și particulari, trepte de piatră artificială, ciment și imitație de marmoră, stâlpi pentru garduri de beton, plăci de ciment simple și de lux.

Primește ori-ce fel de lucrări de lucrări de beton, beton de fer și lucrări de asfalt, mai departe corpișuri à la Erernit și tot felul de lucrări de pavagiu.

Ține în magazin, vinde en gros și cu detail:

Ciment portland și roman de Beocsini, var, gips, trestie de stucatură, cătran, carbolineum, cărămizi și material rezistentă focului, praf de ciment etc.

La dorință servește cu planuri și preliminarium.

HOPP KÁROLY

canțarie tehnică

ARAD, STR. SZÉCHENYI Nr. 5.

Planuri și execuții: Pentru provedere cu apă și iluminare, precum și pentru colonii de motoare etc.

REPREZENTANȚA

fabricelor de specialitate de prima calitate.

Avis!

Avem onoare a cunoștința onoratul public, precum și pre stimații noștri clienți, că din cauza ridicării chiriei prea mare de prăvălie

dela 1 August

am fost siliți a ne strămuta prăvălia noastră din **Andrássy-tér 22**

în **Szabadság-tér nr. 14**

„LA CIZMA ROȘIE“

(lângă fostul PORTER).

Având în vedere și mai departe a servi onoratul public cu marfă bună și prețuri moderate, rog totodată a lua la cunoștința strămutarea prăvăliei și a ne da și, mai de parte spr jinul D-Voastre

Cu stimă:

Iustin Olariu,

conducătorul Societății Călțunariilor
Aradi Czipószek Termelő Szövetkezete.

Cimbale

cu aparat intern de oțel, cu ton fermecător de frumos, cu ajustament plăcut liferează pe lângă rate și cu bani gata

fabrica de instrumente muzicale

a lui
VARGA ÁRPAD

MAKÓ

(Ladița de postă nr. 31)

Preț curent mare și ilustrat se trimite gratis și franco.

TELEFON 238.

TELEFON 238.

Paltoane pentru dame după moda cea mai nouă

Cojoace pentru femei

Paltoane pentru fete

în prețuri foarte scăzute.

Radó Gyula,

MAGAZIN de HAINE pentru FEMEI.

vis-à-vis cu biserica Minorilor.

PREMIATĂ CU PRIMUL PREMIU LA EXPOZIȚIA MILLENARĂ DIN BUDAPESTA IN 1896.

Fabrică de ceasuri de turn și turnătorie de clopote

G. P. PANTELIĆ in SEMLIN (ZIMONY)

FIRMA FONDATĂ IN 1854.

FIRMA FONDATĂ IN 1854

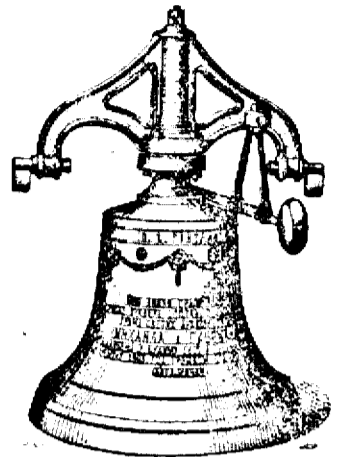
Face ceasuri de turn după felul cel mai nou, propriu de construcție, cu pendulă liberă, cu sirmă.

Toarnă clopote noi, face smelturi iscatoare de fier, la clopote vechi pentru ale acorda armonie, face adnexe de clopot de fier.

Garantează execuție precisă.

Bisericilor și comunelor sărace li să dă în rate de mai mulți ani.

Am cercetat expoziția universală din Paris din 1900 cu scop de studiu.

Müller György

prăvălie de prapuri, odăjdii și obiecte bisericesti

Temesvár-Józsefváros, Uri-utca nr. 16

recomandă magazinul său bogat de odăjdii bisericesti, acopereminte pentru altar și obiecte pentru biserici de ritul ortodox. Tot felul de steaguri bisericesti, articoli de aramă și lemn precum icoane sfinte.

Cruci din tinichea pentru câmpuri, obiecte pentru împodobirea bisericilor în execuție frumoasă și după stil.

Provocându-mă la experiența câștigată pot să asigur onorata preoțime, că voi putea satisface pretensiunilor celor mai gingașe.

Edificat la 1888. **Schiller József** Edificat la 1888.

Atelier de articole aurite, oglinzi și rame pentru icoane

Szeged, Petőfi Sándor sugár-út 11/a.

Primesc spre efectuare pe lângă prețurile cele mai avantajoase:

Lucruri de tot felul: Rame pentru icoane și oglinzi din lemn, făcută după plan, în modul cel mai artistic.

Auritori ce se poate spăla pe icoane vechi și noi și rame de oglinzi. Infrumșetări de sculpture, de palate, hoteluri și cafenele.

Aranjament pentru biserici, precum

infrumșetări de altare, anvoane, baltisterie, steaguri, feșnice, catafalce, cupole, felinare, cruci și icoane.

Muzica de casă a viitorului e

HARMONIUM

care și până aci a cucerit saloanele celor mai distinse cercuri sociale. Unde este pian la casă, acolo numai atunci va fi completa harmia, dacă în fața lui va fi și un harmonium.

Intre harmonii cel mai escelent e

Harmonium Aeol,

pe care îl reprezintă singura și cea mai veritabilă, solidă și avantajoasă firmă a lui

Reményi Mihály

fabricantul muzicalielor pentru Academia reg. ung. de muzică.

Nu cumpărați deci harmonii

până n'ați văzut catalogul nou ilustrat a firmei REMÉNYI, care se trimite gratis și franco din BUDAPESTA, VI, str. Király nr. 58 Tr.

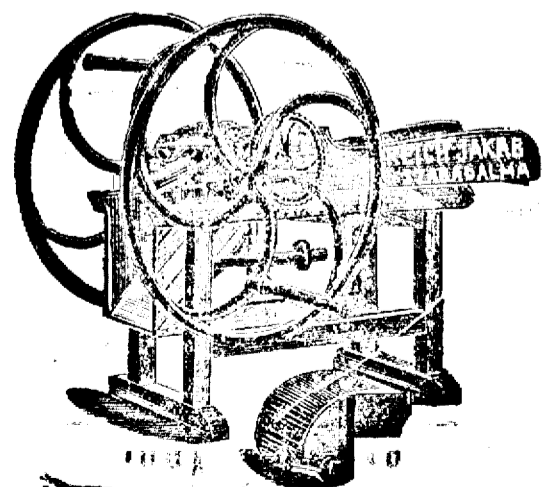
Harmonium Aeol e cel mai acomodat pentru școale, coruri, capele, biserici, fiind că tonul e asemenea întru toate tonului Organelor și le poate perfect suplini. **Piano și piano** noi și folosite se capătă dela 180 florini în tot felul de preț.

Renovări prin meșteri specialiști cu prețuri moderate.

Epistoalele de recunoștință se pot vedea.

Telefon 87-84.

JACOB REICH Fabrică de cumpeni decimale și de mașini economice UJVIDÉK.

Cumpeni decimale, văpsite galben, fără greutate:

50	100	150	20	chilogram
24-	28-	32-	36-	Coroane.
300	500	750	100-	chilogram
40-	50-	80-	100-	Coroane.

Cu inductoare dublă cu 10- coroane mai mult. Greutățile să scotesc separat.

Tăietor de paie patentat cu imbucătură 50- coroane.

Tăietoare de rând 48 cor.

Pentru căleat cu piciorul cu 5 coroane mai mult.

Vi-teje pentru un cal .60 cor.

Săpător de porumb foarte bun 50 de cor.

Fabric mașini de imblătit cu benzin

după brevetul propriu al meu. Mașinile toate au fost probate și găsite bune peste așteptare. Se pot ușor manua, se poate lucra ori când cu ele; garantez pe 2 ani despre durabilitatea lor; eu singur leam examinat; funcționează momentan fără perdere de vreme; să poate lucra toată ziua fără control; umblă înainte și înapoi.

La cerere trimit prețuri curente despre fabricatele mele.

Oficina de dregere și magazinul cel mai vechiu de bicicletă și mașini de cusut.

Hammer Vilmos mechanist

Piața Szabadság nr. 7. **ARAD** Piața Szabadság nr. 7.

Asortiment bogat de
mașini de cusut **SINGER** și **MINERVA**.

Unicul magazin de
renumitele mașini de cusut

● **PFAFF** ●

Cel mai ieftin mijloc de cumpărare de articoli pentru bicicletă și mașini de cusut.

● MARE OFICINĂ DE DREGERE. ●

In magazin se află
mare asortiment de
▶ gramofone și plăci. ◀

— Condiții de solvire foarte avanta-
gioase. —

Nu trebuie să comandați din Budapesta.

LIPP DEZSŐ

intreprindere de tocilărie ♦ **GYŐR** ♦ strada Kazinczy nr. 18.

Mare magazin de briciuri englezești de cea mai bună calitate,
briceaguri de Sollingen, foarfece pentru cusut, croșetat,
unghie, croit, păr și barbă. Mașini pentru tunsul părului și
bărbii. Mașini automate de ras cu siguranță etc.

Primesc tocilarea și ascuțirea tuturor obiectelor de mai sus pe
lângă prețuri ieftine.

Pentru un nou brici garanță de un an!

Comande din provincie se efectuează prompt și la moment.

Canforii și medicii au favoruri.

ZIKMUND & COMP.

Fabrică de mașini și turnătorie de fier — în UJVIDEK.

Recomandă tot felul de mașini de economie, dar mai ales
mașinile sale brevetate, premiate la cele mai multe expoziții:

de semănat sistem „COLUMBUS-DRILL”
și motoarele sale cu gaz, petrol și benzin.

Recomandă mașinile sale
de trecut cu benzin și aburi, pluguri și
tot felul de mașini agricole mari
și mici.

Aranjament de mori după sistemul cel mai nou.

Trimetem preț-curente ilustrate gratis și franco.

Oltoii de vie de vândut.

Am onorul a aduce la cunoștința D-lor proprietari de
vie, că până ce mai am deposit din oltoii de vie din
acest an, voi vinde oltoii frumoși cu rădăcină bo-
gată de vie de vin și struguri confect.

Pentru substituirea butucilor uscați în urma secetei
mare recomand mai ales oltoii de vie cu rădăcină bo-
gată, precom și mlădițele rădăcinoasă de „Riparia-
Portalis” și „Rupestris-Monticola”.

La cerere servesc Onor. cumpărători bucuroși cu me-
todul cu succes a oltoilor de substituit.

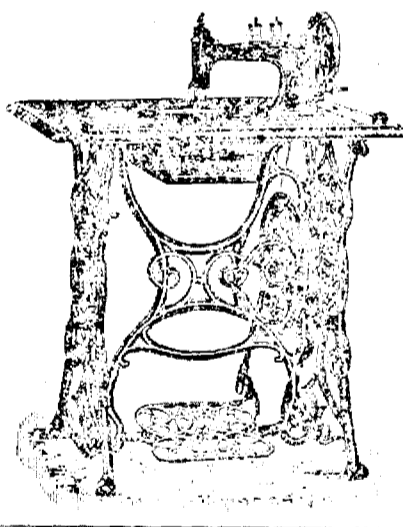
În privința soiurilor și a prețurilor servește cu deslu-
șire mai detaliată

Winkler József, producător de oltoii de vie

Telefon 410.

Arad, str. Batthyányi nr. 13.

Telefon 410.

30 fl. Mașini de cusut.

Pe lângă responsabilitate de 5
ani o mașină nouă, familiară, veri-
tabil

SINGER

cu armariu închis se poate căpăa
numai la

SINGER A.

Budapest, VII., strada Akácza 55
și filiala din strada Sziv 42.

Dregeri a tot felul de mașini de cusut se primesc pe lângă prețu-
rile cele mai favorabile și pentru munca mea fiitoare iau răspundere.

■ Catalog gratuit și franco. ■

Rosenberg József

BAZAR

În piața SZABADSÁG

(lângă cafeneaua Pölzl).

Aduc la cunoștința onoratului public cumpărător, că

EXPOZIȚIUNEA DE CRĂCIUN

a bazarului meu din piața Szabadság

s'a deschis din ziua de azi. — Despre buna calitate și can-
titate ori și cine se poate convinge.

Cu stimă:

ROSENBERG JÓZSEF.

Mare asortiment de CRĂCIUN și ANUL NOU.

Institut regnicolar de pictură și artă industrială.

Depesă: BLASKOVITS. Intemelată la 1887. De mai multe ori premiat.

Bátori Blaskovits M.
PICTOR BISERICESC

Szabadka, Erdő-sor 66.
Recomandat din partea Excel. Sal. primatului papal și a clerului înalt, din partea Magn. Sale contelui tolnai Festetics Taszilo. Pictorul eparchiei lor sárhești, recomandat din partea Excel. Sale patriarh. C. Brancovici.

Pictare de biserică după stil, stucco. Aurirea crucilor fără sâră. Vănușirea bisericilor, ce nu se poate spăla de ploaia. Pictarea iconostasilor în execuție artistică în mod extravagant de ieftin. Riserilor mai rară: mai ieftin cu 25%. Pictare academică.

◆◆◆ Vopsea pentru biserici și turnuri, ce rezistă contra viforului, ploaiei și focului. ◆◆◆
Rezistă schimbării vremii. Vopsea sântă: păștii unei căi. Nu lăși decât evaporarea umezeții. E fără miros și ușor de aplicat. Epotrivița și la vopsea și la țărâșii, țidul cementului, lemnului fierului și al hielei, sticlă, precum și a de orașunilor se scenărie. Rezistă focului. — Am on are a adu e la cun știința onor. pub e ipr st. preot, că pentru vopsirea bisericilor și a turnurilor până a um nu s'agăsi vopsea, ce se po tă exista, și ce se poate să a și se îmb nă cu părțile ce o vops. ală f. esco. Se poate începă a elus v numai la acest institut. Picturile făcute cu această vopsea rezistă câte 10 ani. Specialitate: scheme inventate de mine, ce ri pe cele uzate până acum, prin construirea practică suntu mult mif. Iositoare. Modele și planuri la dorința s' trimite gratuit. Cinez-cu și șapte de a ve-rinț, ce documentează succesul muce i me om tot atâtea biserici.

Telefon-nr 469. Telegr.-adr.: „Grüner-Varga”
Grüner és Varga Szeged

Cheque-cont la Posta Ungară 16.308, la cea Austriacă 99.408. — Giro-cont la Banca Anstro-ung.

Manufactura de cânepă, în și justă.
Tot felul de ștreanguri de cânepă, - ștreanguri de sârmă, - Gurtuni, - vadră din cânepă, - ață de țesut (sfoară), - cânepă și călți, - Dresni-saci, poneve, pânză jută pentru pachetare. Articoli pentru economii: ștreanguri pentru căruțe, mreajă de acoperit caii, hamace (pat).
SPECIALITATE: Mrege, leagăn pentru copii, legături pentru snopi.

LIPCSEI KÁROLY

LĂCĂTUȘ DE EDIFICII ȘI MOBILE

Pregătitor de griloaje de sîrmă, paturi și mobile de fier
Budapest, VII., str. Alsó Erdősor 1.

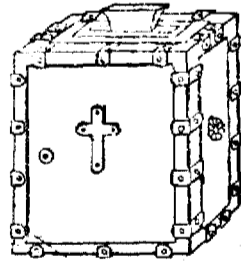
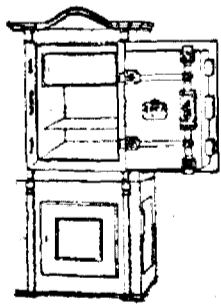
Pregătește tot felul de plăci de oțal nesurăietoare, vase de vapor, apoi mobile de fier, dricale de sîrmă, grilaj opinos de oțal, sîrmă, ciururi, precum tot felul de lucruri ce cad în această branșă, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Prețurile dricurilor de sîrmă: { cu ramă de fier bucata 11 cor.
" " " lemn " 7 "

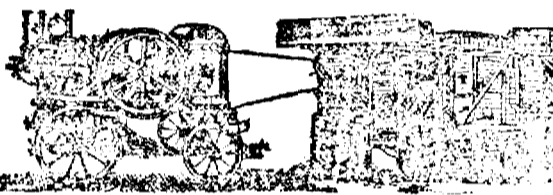
Fabrică de casse de bani și tresore a lui
GELLÉRI ÉS SCHULLER
Budapest, VII., Dob-u. 63.

Se fabrică: casse de bani scutite de foc și spargerii paxe de bani pentru biserici, dulapuri (scrine) pentru bibliotecii și păstrarea documentelor, pentru matriculanți, odăi și scrine cu pereți îmbrăcați în oțel.

Mare magazin permanent.
Catalog gratis și franco.

◆◆◆ ◆◆◆ ◆◆◆ ◆◆◆ ◆◆◆
Cele mai bune provisiuni de mașini de freierat din lume.
Deplină responsabilitate pentru excelența trierare.

Se pot folosi între case acoperite cu paie și fără permisiunea autorităților.

Distins cu 12 de premii

Recomandă pe lângă deplină responsabilitate și pe lângă prețurile cele mai avantajoase în rate anuale de 3—5 cele mai simple și cele mai perfecte

provisiuni de călcat cu motor

din motor, precum cele mai perfecte

mașini motoare cu benzin-petrolin sau oleu de minerale.

Kállay motortelepe Budapest, Nagymező-utca 43.

Numai în această colonie se pot găsi renumitele

motoare cu benzin, petrolin și oleu de minerale,

provăzute cu instrumente de stropire, ce se pot vedea, foarte acomodate pentru scopuri economice și industriale. Tot așa și provisiuni de treerat cu locomobile de benzin și cu electricitate.

Mare capacitate de muncă. — Prețuri ieftine. — Cele mai puține spese pe zi. Cine voește se cumpere motoare ieftine de construcție admirabile să se îndrepteze cu încredere către această firmă de specialitate. Ca să putem răspândi cât mai mult motoarele noastre primim în schimb mașini de vapor folosite.

Fiți băgători de samă la adesa exactă
KÁLLAY motortelepe Budapest, Nagymező-utca 43
— Cataloge gratuit și franco. —

Pentru vinderea Marelui magazin de asortiment de sticlă

de porțelan, maiolică, vase de piatră, obiecte de lux, vase, lampe de mase și candelabre, oglinzi, obiecte de argint, alpaca și nickel, decoruri pentru odăi și mese, acomodate pentru aranjamente casnice, începând dela calitatea cea mai fină până la cea mai ordinară sunt neasămănător de convenabilă.

Toate acestea se vând cu prețuri foarte moderate — în prăvălia mea, situată pe Szabadság-tér 21.

■ Efectuesc foarte punctual comande de sticlărie. ■

Cu stimă:
KLOHS ADOLF.

Inserate se primesc cu pret ieftin!

Tipografia George Nichiu, Arad.

OPURI și BROȘURI

Se recomandă

FOI PERIODICE

a executa următoarele:

INVITĂRI

BILETE DE LOGODNĂ
dupa dorință și în culori

BILANȚURI

ANUNȚURI FUNEBRALE

• **Tot felul de lucrări tipografice** •

atingătoare de această branșă

PROGRAME

BILETE DE CUNUNIE
dupa dorință și în culori

ADRESE

BILETE DE ÎNTRARE

„TRIBUNA“

ARAD

Str. Deák Ferencz nr. 20

PREȚ-CURRENTURI
în orice număr

NOTE

STATUTE • LIBELE

CIRCULARE

• **Diferite tipărituri pentru bănci** •

CĂRȚI DE VISITĂ
diferite formate

MENU

PLICURI CU FIRMA

OBLIGAȚIUNI

Comandele primite să efectueze prompt și consciincios.

CĂRȚI în COMISIUNI

Prețuri moderate!

EDITURĂ PROPRIE